

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1992-1993**

22 DECEMBER 1992

Ontwerp van wet tot wijziging van de dienstplichtwetten, gecoördineerd op 30 april 1962

Ontwerp van wet tot wijziging van de wetten houdende het statuut van de gewetensbezuarden, gecoördineerd op 20 februari 1980

Ontwerp van wet tot wijziging van de wetten houdende het statuut van de gewetensbezuarden, gecoördineerd op 20 februari 1980

Voorstel van wet strekkende tot harmonisering en vermindering van de duur van de burgerdienst van de gewetensbezuarden en tot afschaffing van de bijdrage van de privaatrechtelijke instellingen waarbij die gewetensbezuarden werkzaam zijn

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN UITGEBRACHT DOOR DE HEER MOUTON

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heren Pede, voorzitter; Cardoen, Daras, De Loor, Flagothier, Guillaume, Hermans, mevrouw Lieten-Croes, de heren Pinoie, Quintelier, Scharff, Suykerbuyk, Tavernier, Van Aperen, Vancrombruggen, Vandenhautte, Van Hooland en Mouton, rapporteur.

2. Plaatsvervangers: de heren de Donnéa, Van Wambeke en mevrouw Verhoeven.

3. Andere senator: de heer Desmedt.

R. A 16137 - 16138 - 16130 - 16025

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

592-1 (1992-1993): Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

593-1 (1992-1993): Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

585-1 (1992-1993): Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

472-1 (B.Z. 1991-1992): Voorstel van wet.

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1992-1993**

22 DECEMBRE 1992

Projet de loi modifiant les lois sur la milice, coordonnées le 30 avril 1962

Projet de loi modifiant les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980

Projet de loi modifiant les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980

Proposition de loi visant à harmoniser et à réduire la durée du service civil des objecteurs de conscience et à abroger la contribution des organismes de droit privé auprès desquels sont affectés des objecteurs de conscience

RAPPORT

**FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION DE L'INTERIEUR
PAR M. MOUTON**

Ont participé aux travaux de la Commission:

1. Membres effectifs: MM. Pede, président; Cardoen, Daras, De Loor, Flagothier, Guillaume, Hermans, Mme Lieten-Croes, MM. Pinoie, Quintelier, Scharff, Suykerbuyk, Tavernier, Van Aperen, Vancrombruggen, Vandenhautte, Van Hooland et Mouton, rapporteur.

2. Membres suppléants: MM. de Donnéa, Van Wambeke et Mme Verhoeven.

2. Autre sénateur: M. Desmedt.

R. A 16137 - 16138 - 16130 - 16025

Voir:

Documents du Sénat:

592-1 (1992-1993): Projet transmis par la Chambre des Représentants.

593-1 (1992-1993): Projet transmis par la Chambre des Représentants.

585-1 (1992-1993): Projet transmis par la Chambre des Représentants.

472-1 (S.E. 1991-1992): Proposition de loi.

I. INLEIDING

Aangezien de drie wetsontwerpen (Gedr. St. Senaat 592-1, 593-1, 585-1) ovc. de dienstplichtwetten en het statuut van de gewetensbezuwaarden met elkaar in verband staan, heeft de Commissie besloten slechts één rapporteur aan te wijzen en één verslag uit te brengen.

De Commissie heeft eveneens besloten naast de behandeling van drie wetsontwerpen ook een besprekking te wijden aan het voorstel van wet strekkende tot harmonisering en vermindering van de duur van de burgerdienst van de gewetensbezuwaarden en tot afschaffing van de bijdrage van de privaatrechtelijke instellingen waarbij die gewetensbezuwaarden werkzaam zijn [Gedr. St. Senaat 472-1, B.Z. (1991-1992)].

II. UITEENZETTING VAN DE MINISTER

De Minister van Binnenlandse Zaken deelt mee dat de wetsontwerpen tot afschaffing van de dienstplicht en de burgerdienst van de gewetensbezuwaarden vanaf de lichting 1994 voortvloeien uit de beslissing van de Ministerraad van 3 juli 1992.

De Regering had aanvankelijk beslist tot de opheffing van de dienstplichtwetten en van de wetten houdende het statuut van de gewetensbezuwaarden.

De Raad van State was van mening dat het beter was deze wetten niet op te heffen maar de werkingsfeer ervan te beperken tot de lichting 1993 en de voorstaande lichtingen.

Die oplossing biedt het voordeel dat de dienstplichtigen van de lichting 1993 en de voorafgaande lichtingen nog onder de wapens kunnen worden geroepen indien de internationale toestand het zou vereisen in het kader van de internationale verbintenissen van België, alsook om de effectieve herstructurering van de strijdkrachten mogelijk te maken.

De Minister voegt er nog aan toe dat de organisaties die gewetensbezuwaarden tewerkstellen, altijd gevraagd hebben dat het statuut van de gewetensbezuwaarden gehandhaafd blijft.

Met het derde wetsontwerp moet worden voorkomen dat er een wanverhouding ontstaat tussen de duur van de dienst die de gewetensbezuwaarde moet vervullen en de duur van de militaire dienstplicht. Indien de regel voor de berekening van de dienstperiode van de gewetensbezuwaarden lichting 1993 niet gewijzigd wordt, heeft de vermindering van de duur van de dienstplicht tot gevolg dat de burgerdienst die een gewetensbezuwaarde in de sociaal-culturele sector moet verrichten, dubbel zo lang zal duren.

Om dat op te vangen stelt dit ontwerp de duur van de burgerdienst voor de gewetensbezuwaarden vast op 10 of 12 maanden naar gelang van het geval en zulks vanaf 1993.

I. INTRODUCTION

Comme les trois projets de loi (Doc. Sénat 592-1, 593-1, 585-1) portant sur les lois sur la milice et le statut des objecteurs de conscience sont liés, la Commission a décidé de ne désigner qu'un seul rapporteur et de présenter un rapport unique.

La Commission a également décidé de joindre à l'examen des trois projets de loi la proposition de loi visant à harmoniser et à réduire la durée du service civil des objecteurs de conscience et à abroger la contribution des organismes de droit privé auprès desquels sont affectés des objecteurs de conscience [Doc. Sénat 472-1 (S.E. 1991-1992)].

II. EXPOSE DU MINISTRE

Le ministre de l'Intérieur fait savoir que les projets de loi visant à supprimer le service militaire et le service civil des objecteurs de conscience à partir de la levée 1994 découlent de la décision du Conseil des ministres du 3 juillet 1992.

Le Gouvernement avait prévu au départ l'abrogation des lois sur la milice et des lois portant le statut des objecteurs de conscience.

Le Conseil d'Etat est d'avis qu'il vaut mieux ne pas abroger ces lois mais en limiter le champ d'application aux levées 1993 et antérieures.

Cette solution présente l'avantage que les miliciens des levées 1993 et antérieures seront susceptibles de mesures de rappel sous les armes si la situation internationale l'imposait dans le cadre des engagements internationaux de la Belgique, et ce pour permettre la restructuration effective des Forces armées.

Le ministre ajoute en outre que les organisations employant des objecteurs de conscience ont toujours demandé le maintien du statut des objecteurs de conscience.

Le troisième projet de loi vise à éviter une disproportion entre la durée du service à effectuer par un objecteur de conscience par rapport à la durée du service des miliciens. Sans une modification de la règle de calcul du temps de service des objecteurs de conscience de la levée 1993, la réduction de la durée du service militaire a pour conséquence de porter au double la durée du service à effectuer par un objecteur de conscience affecté dans le secteur socio-culturel.

Pour y remédier, le présent projet fixe, pour les objecteurs de conscience, la durée du service à dix ou douze mois, selon le cas, et ce à partir de 1993.

III. ALGEMENE BESPREKING

Een lid merkt op dat voor zijn fractie de dienstplichtwetten opgeheven mochten worden.

Hij is van mening dat het wetsontwerp tot wijziging van de regel voor de berekening van de duur van de burgerdienst van gewetensbezwaarden een eerbaar en aanvaardbaar ontwerp is.

Zijn fractie zal de drie wetsontwerpen goedkeuren.

Een tweede lid deelt mee dat zijn fractie geen enkel wetsontwerp zal goedkeuren en dit om verschillende redenen:

1. Wat het ontwerp van wet op de dienstplicht betreft, is hij ervan overtuigd dat de meerderheid niet weet wat ze wil in verband met de herstructurering van de strijdkrachten; hij stelt vast dat er binnen de regeringsmeerderheid tegenstandige standpunten bestaan over het plan-Delcroix. Hetzelfde lid haalt het voorbeeld aan enerzijds van de P.S.C. die aangekondigd heeft dat het leger geen 40 000 beroepsmilitairen nodig had maar dat 35 000 genoeg was, en anderzijds van een volksvertegenwoordiger die van mening is dat meer moet worden bespaard door onze strijdkrachten uit Duitsland terug te trekken.

Het lid komt zelfs tot de bevinding dat er duidelijk sprake is van tegenstrijdigheid tussen de afschaffing van de dienstplicht op 1 januari 1994 en de periode van vijf jaar die nodig wordt geacht om de strijdkrachten te herstructureren.

Volgens hem had men om de dienstplicht af te schaffen, het leger meer tijd moeten laten.

Het lid merkt op dat de Staf geen enkele waarborg heeft gekregen om de omvorming tot een beroepsleger tot een goed einde te brengen.

Hoewel dit lid voorstander is van de afschaffing van de dienstplicht, meent hij dat de technisch noodzakelijke termijnen niet nagekomen zijn.

Bovendien heeft generaal Charlier verklaard dat het leger een reserve van 25 000 manschappen nodig heeft.

Met de beroeps vrijwilligers op korte termijn die aangeworven moeten worden, bereikt men ten hoogste een reserve van 10 000 manschappen. Er ontbreken 16 000 manschappen in de reserve om de legereenheden die overeenkomstig de richtlijnen van de minister van Landsverdediging in het plan van de Staf voorgesteld zijn, op een operationeel peil te houden.

Men zal dus nog reservisten nodig hebben.

2. De wet houdende het statuut van de gewetensbezwaarden moet volgens hetzelfde lid gelijk met de wet over de dienstplicht opgeheven moet worden.

III. DISCUSSION GENERALE

Un membre fait remarquer que pour son groupe, les lois sur la milice auraient pu être abrogées.

Il est d'avis que le projet de loi modifiant la règle du calcul du temps de service des objecteurs de conscience est un projet honorable et acceptable.

Son groupe votera les trois projets de loi.

Un deuxième membre fait savoir que son groupe ne votera aucun des projets de loi et ceci pour plusieurs raisons :

1. En ce qui concerne le projet de loi sur la milice, il est convaincu que la majorité ne sait pas ce qu'elle veut en matière de restructuration des forces armées; il constate des contradictions au sein de la majorité gouvernementale à propos du plan Delcroix. Le même membre cite à titre d'exemple, d'une part, que le P.S.C. a annoncé que l'armée n'avait pas besoin de 40 000 militaires de carrière, mais que 35 000 suffisaient; d'autre part, qu'un député estime qu'il faut faire des économies supplémentaires en retirant nos troupes d'Allemagne.

Le membre constate même des contradictions formelles entre la suppression du service militaire au 1er janvier 1994 et la période de cinq ans estimée nécessaire pour assurer la restructuration des forces armées.

Selon lui, il eût été préférable de laisser un délai supplémentaire à l'armée avant de supprimer le service militaire.

Le membre fait remarquer que l'Etat-major n'a obtenu aucune garantie pour mener à bien la professionnalisation de l'armée.

Bien que ce membre soit partisan de la suppression du service militaire, il pense que les délais techniques nécessaires n'ont pas été rencontrés.

De plus, le général Charlier a déclaré que l'armée a besoin d'une réserve de 25 000 hommes.

Sur la base des volontaires de carrière à court terme que l'on devra recruter, on atteint au maximum une réserve de 10 000 hommes. Il manque 16 000 hommes à la réserve pour pouvoir faire monter en puissance les unités de l'armée prévues dans le plan de l'Etat-major conformément aux instructions du ministre de la Défense nationale.

On aura donc encore besoin de réservistes.

2. En ce qui concerne la loi portant le statut des objecteurs de conscience, le même membre estime que sa suppression va de pair avec celle du service militaire.

3. Inzake de vermindering van de duur van de burgerdienst voor de gewetensbezwaarden van de lichting 1993 begrijpt het lid niet waarom dit stelsel gewijzigd moet worden, aangezien dit een discriminatie ten opzichte van de vorige lichtingen veroorzaakt.

Een derde lid merkt op dat het voorstel van zijn fractie om de legersterkte tot 35 000 beroeps-militairen te beperken een oplossing zou moeten bieden voor de wanverhouding tussen de personeelskosten en de uitrustingskosten. Dit voorstel voorzag eveneens in de mogelijkheid tot een onmiddellijke wederoproeping van 10 000 manschappen door middel van het Amerikaans systeem: beroeps personeel dat 30 dagen per jaar militaire dienst vervult en dat op elk ogenblik gemobiliseerd kan worden. Dit voorstel moest het plan van de Minister ondersteunen.

Het lid merkt op dat zijn fractie weliswaar voorstander is van de afschaffing van de dienstplicht maar dat zij toch twee punten had willen toevoegen aan de ontwerpen:

1. de oprichting van onmiddellijke reserves;
2. de burgerdienst aan de gemeenschap.

Toch zal zijn fractie deze ontwerpen goedkeuren.

Op voorstel van een lid aanvaardt de Commissie dat de artikelen van het voorstel van wet [Gedr. St. Senaat 472-1. (B.Z. 1991-1992)] dat door de Commissie toegevoegd is aan de besproken wetsontwerpen, als amendement ingediend kunnen worden op het ontwerp van wet tot vermindering van de duur van de burgerdienst (Gedr. St. Senaat 585-1).

Een senator vraagt aan de Minister of het niet mogelijk is de aanneming van het wetsontwerp tot opheffing van de dienstplichtwetten, dat verbonden is met de herstructurering van de strijdkrachten, uit te stellen tot deze herstructurering voltooid is.

De Minister vindt het noodzakelijk het wetsontwerp vóór 1 januari aan te nemen. Voor de lichting 1994 hadden de gemeentelijke procedures al moeten beginnen.

Indien men de dienstplicht wil opheffen, moet men logischerwijze zeer snel handelen aangezien de aanvragen tot uitstel voor de lichting 1994 eind januari 1993 ingediend moeten zijn.

Wat de opheffing van de wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden betreft, dringt een lid erop aan een onderscheid te maken tussen het statuut van gewetensbezwaarde en de burgerdienst. De afschaffing van de burgerdienst is verbonden met die van de dienstplicht, maar het statuut zelf van gewetensbezwaarde zou behouden moeten blijven zodat iedereen de kans krijgt uiting te geven aan een persoonlijke overtuiging.

3. En ce qui concerne la diminution de la durée du service civil pour les objecteurs de conscience de la levée 1993, le membre ne comprend pas pourquoi ce régime doit être modifié puisqu'il entraîne une discrimination par rapport aux levées précédentes.

Un troisième membre fait remarquer que la proposition de son groupe de limiter l'effectif à 35 000 militaires de carrière devrait remédier à la distorsion entre les frais de personnel et les frais d'équipement. Cette proposition prévoyait également la possibilité d'un rappel immédiat de 10 000 hommes en adoptant le système américain: du personnel professionnel qui remplit un service militaire 30 jours par an et qui peut être mobilisé à tout moment. Cette proposition pourrait même être considérée comme un appui au plan du ministre.

Le membre fait remarquer que, bien que son groupe soit pour la suppression du service militaire, il y a cependant deux points qu'il aurait voulu voir joints aux projets:

1. l'organisation des réserves immédiates;
2. le service civil à la communauté.

Néanmoins, son groupe votera ces projets.

Sur proposition d'un membre, la Commission accepte que les articles de la proposition de loi [Doc. Sénat 472-1 (S.E. 1991-1992)] jointe aux projets de loi examinés par la Commission pourront être déposés comme amendement au projet de loi visant à réduire la durée du service civil (Doc. Sénat 585-1).

Un sénateur demande au ministre si l'adoption du projet de loi suspendant les lois sur la milice, qui est lié à la restructuration des forces armées, ne peut pas être postposé jusqu'à ce que cette restructuration soit réalisée.

Pour le ministre, l'adoption du projet de loi avant le 1er janvier est indispensable. En effet, pour la levée 1994, les procédures communales auraient déjà dû être commencées.

Dans cette même logique, si l'on veut abroger le service militaire, il faut le faire très rapidement, puisque les demandes de sursis doivent être introduites fin janvier 1993 pour la levée 1994.

En ce qui concerne l'abrogation des lois portant le statut des objecteurs de conscience, un membre insiste sur la distinction entre le statut d'objecteur de conscience et le service civil. La suppression de ce dernier est liée à celle du service militaire mais le statut même d'objecteur de conscience devrait être maintenu pour permettre à chacun d'exprimer une conviction personnelle.

Hoewel hij akkoord gaat met de afschaffing van de dienstplicht, is hetzelfde lid van oordeel dat de voorgestelde maatregelen te haastig worden genomen.

De Minister begrijpt de logica van dit betoog maar wijst erop dat de wet houdende het statuut van de gewetensbezuwaarden, waarvan de toepassing wordt opgeschort, als uitzondering op de dienstplicht altijd verbonden is geweest met de dienstplichtwetten. De verplichtingen van de gewetensbezuwaarde kunnen immers niet los worden gezien van de militieverplichtingen.

De Minister verklaart eveneens dat de niet verplichte burgerdienst hier buiten beschouwing wordt gelaten. Hij merkt trouwens op dat die vrijwillige burgerdienst al ruim verspreid is in onze maatschappij: de vrijwillige brandweerlieden, het Rode Kruis, vrijwilligers die werkzaam zijn in de ziekenhuizen, culturele organisaties, er

Het lid blijft er toch van overtuigd dat de gewetensbezuwaarden in de toekomst een wettelijk statuut nodig hebben. Hij zal daarvoor een grondwettelijke meerderheid trachten te vinden.

Er is volgens hem niet alleen een tekort aan soldaten, maar degenen die tegenwoordig een beroep doen op de gewetensbezuwaarden, zullen het in de toekomst ook zonder hen moeten stellen, hetgeen aanleiding zal geven tot echte organisatieproblemen.

De Minister antwoordt dat er geen overhaaste beslissingen zijn genomen: de wetsontwerpen zijn goed voorbereid en tijdig in behandeling genomen. Hij vermeldt dat 1 500 tot 1 600 personen, van wie een belangrijk aantal in de universiteiten, burgerdienst verrichten.

In zijn departement moet hij 80 personen in de Civiele Bescherming vervangen, enkele informatici in de centrale diensten alsook enkele personen in het Klein Kasteeltje. Dat hoeft niet tot onoverkomelijke problemen te leiden.

In de Civiele Bescherming bijvoorbeeld kan een oplossing gezocht worden door meer vrijwilligers aan te nemen, iets wat de laatste tijd verwaarloosd is.

Een lid stelt vast dat zowel in het leger als ten aanzien van de gewetensbezuwaarden met overhaasting te werk is gegaan. Nog het leger noch de organisatie die gewetensbezuwaarden tewerkstellen hebben tijd om zich voor te bereiden, daar de termijnen die hun worden opgelegd, te kort zijn. Als oplossing zou elk departement dat dit wenst, de mogelijkheid moeten krijgen een in de tijd beperkte burgerdienst in stand te houden met een vergoeding die gelijk is aan die van de beroeps vrijwilliger. Voor Landsverdediging moet aan dezelfde oplossing worden gedacht. 4 000 personen per jaar telkens voor 3 of 4 maanden te werk stellen zou 1 miljard kosten. Als het leger dus 4 000 vrijwilligers en de civiele sector 4 000 personen per jaar

Bien qu'êtant d'accord sur la suppression du service militaire, le même membre considère que les mesures proposées relèvent de la précipitation.

Le Ministre comprend la logique de cette intervention mais fait remarquer que la loi portant statut des objecteurs de conscience, dont on suspendra l'application, a toujours été liée aux lois sur la milice et considérée comme une exception au service militaire. En effet, les obligations d'objecteur de conscience ne peuvent pas être dissociées des obligations de milice.

Le Ministre fait  g alement remarquer que, si le service civique n'est pas obligatoire, il n'est pas concerné. Il fait d'ailleurs remarquer que ces services civiques volontaires existent déjà amplement dans notre société: les pompiers volontaires, la Croix-Rouge, des volontaires travaillant dans les hôpitaux, organisations culturelles, etc.

Le membre reste quand même convaincu que les objecteurs de conscience auront besoin d'un statut à l'avenir. Il essaiera de trouver une majorité constitutionnelle à cette fin.

Parallèlement à la pénurie de militaires, il signale que ceux qui font appel aujourd'hui aux objecteurs de conscience en seront privés à l'avenir. Ce qui leur posera de réels problèmes d'organisation.

Le Ministre rétorque que rien n'a été fait dans la précipitation: les projets de loi ont été bien préparés et étudiés à temps. Il rappelle que pour le moment 1 500 à 1 600 personnes prennent un service civil dont un nombre important dans les universités.

En ce qui concerne son département, il devra remplacer 80 personnes à la Protection civile, quelques informaticiens à l'administration centrale, ainsi que quelques personnes au Petit Château. Cela ne devrait pas poser des problèmes insurmontables.

En ce qui concerne la Protection civile, par exemple, il pourrait y être remédié en augmentant le volontariat qui a été négligé ces derniers temps.

Un membre constate que la précipitation existe aussi bien à l'armée que vis-à-vis des objecteurs de conscience. Ni l'armée, ni les organisations utilisant des objecteurs de conscience n'ont le temps de se préparer,  tant donné les délais trop courts qui leur sont imposés. La solution serait de permettre à chaque département qui le souhaite de maintenir un service civil limité dans le temps, avec une rémunération équivalente à celle du volontaire militaire. La même solution devrait être envisagée à la Défense nationale. Occupé 4 000 personnes par an, chacun pour 3 ou 4 mois, coûterait 1 milliard. Si l'on permet donc à l'armée d'avoir 4 000 militaires volontaires par an et 4 000 personnes pour le secteur civil, cela coûterait

mogen tewerkstellen, dan zou dit 2 miljard frank kosten. Het miljard van de civiele sector kan uitgetrokken worden op de begrotingsposten die men aan het contract niet de burger wil besteden.

Zonder een dergelijke maatregel zal het leger onmogelijk meer dan 10 000 reservisten kunnen hebben, hetgeen volgens het plan-Charlier veel te weinig is. De civiele sector zou hulp blijven ontvangen van vrijwilligers.

IV. STEMMINGEN

1^e Ontwerp van wet tot wijziging van de dienstplichtwetten, gecoördineerd op 30 april 1962 (R.A. 16137).

Het ontwerp van wet wordt aangenomen met 15 stemmen tegen 1 stem.

2^e Ontwerp van wet tot wijziging van de wetten houdende het statuut van de gewetensbezuarden, gecoördineerd op 20 februari 1980 (R.A. 16138).

Het ontwerp van wet wordt aangenomen met 13 tegen 2 stemmen, bij 2 onthoudingen.

3^e Ontwerp van wet tot wijziging van de wetten houdende het statuut van de gewetensbezuarden, gecoördineerd op 20 februari 1980 (R.A. 16130).

De indiener van de amendementen wijst erop dat hiermee enerzijds beoogd wordt de duur van de burgerdienst voor alle gewetensbezuarden van de lichting 1993 eenvormig op 9 maanden vast te stellen, ongeacht welke sector wordt gekozen, en anderzijds de bijdrage die de tewerkstellende organisaties moeten betalen, af te schaffen. De amendementen bevatten de tekst van de artikelen van het voorstel van wet nr. 472-1.

Artikel 1

Het volgende amendement wordt ingediend:

«Dit artikel te vervangen als volgt:

«In artikel 18, eerste lid, van de wetten houdende het statuut van de gewetensbezuarden, gecoördineerd op 20 februari 1980, worden de woorden «zal vier maanden meer bedragen» vervangen door de woorden «zal een maand meer bedragen.»

Verantwoording

Dit amendement wenst de burgerdienst even lang te laten duren ongeacht de gekozen sector, namelijk 9 maanden voor alle gewetensbezuarden van de lichting 1993.

Op een ogenblik waarop de kwestie van de burgerdienst door verschillende partijen met belangstelling

2 milliards. Le milliard du secteur civil pourrait être imputé sur les quotas budgétaires que l'on veut allouer à la nouvelle citoyenneté.

Sans une telle mesure, l'armée sera dans l'impossibilité d'avoir plus de 10 000 hommes de réserve, ce qui est beaucoup trop peu selon le plan Charlier. Le secteur civil pourrait continuer à bénéficier des volontaires civils.

IV. VOTES

1e Projet de loi modifiant les lois sur la milice, coordonnées le 30 avril 1962 (R.A. 16137).

Le projet de loi est adopté par 15 voix contre 1.

2e Projet de loi modifiant les lois portant le statut des objecteurs de conscience coordonnées le 20 février 1980 (R.A. 16138).

Le projet de loi est adopté par 13 voix contre 2 et 2 abstentions.

3e Projet de loi modifiant les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980 (R.A. 16130).

L'auteur des amendements rappelle que ceux-ci tendent, d'une part, à fixer une durée unique de service civil, quel que soit le secteur choisi, soit 9 mois pour tous les objecteurs de conscience de la levée 1993 et, d'autre part, à abroger la contribution imposée aux organismes employeurs. Les amendements reprennent le texte des articles de la proposition de loi n° 472-1.

Article 1er

L'amendement suivant est déposé:

«Remplacer cet article par la disposition suivante:

«A l'article 18, alinéa 1er, des lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980, les mots «dépassera de quatre mois» sont remplacés par les mots «dépassera d'un mois.»

Justification

Le présent amendement tend donc à fixer une durée unique de service civil, quel que soit le secteur choisi, soit 9 mois pour tous les objecteurs de la levée 1993.

De plus, en ce moment où la question du service civil est examinée avec intérêt par plusieurs partis

wordt onderzocht, ook al hadden sommigen in een recent verleden geen al te hoge dunk van de burgerdienst en de gewetensbezwaarden is het niet meer opportum een regeling te handhaven die de organisaties die gewetensbezwaarden tewerkstellen, ontmoedigt.

Dit amendement wordt verworpen met 15 tegen 2 stemmen.

Artikel 1 van het ontwerp wordt aangenomen met 13 tegen 2 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Artikel 2

Het volgende amendement, met dezelfde verantwoording als het amendement op artikel 1, wordt ingediend:

« *Dit artikel te vervangen als volgt:*

« *In artikel 19, eerste lid, van dezelfde wetten worden de woorden «zal vier maanden meer bedragen» vervangen door de woorden «zal een maand meer bedragen» en op het einde van dat lid vervallen de woorden «indien hij een van de taken verricht... welke bedoeld zijn in artikel 21, § 1, 1°, b).»*

Dit amendement wordt verworpen met 15 tegen 2 stemmen.

Artikel 2 van het ontwerp wordt aangenomen met 13 tegen 2 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Het volgende amendement wordt ingediend:

« *Een artikel 2bis (nieuw) in te voegen, luidende:*

« *Artikel 2bis. — De §§ 7 en 8 van artikel 21 van dezelfde wetten worden opgeheven.* »

Verantwoording

Dit amendement beoogt de afschaffing van de bijdrage die aan de tewerkstellende organisaties wordt opgelegd.

In 1993 zou de inkorting van de burgerdienst een kostendaling van ongeveer 30 miljoen mogelijk moeten maken en zelfs meer indien de berekeningswijze van de duur wordt gewijzigd, hetgeen in de bedoeling van de Minister ligt. De bijdrage van de instellingen zou ongeveer 18 miljoen opbrengen maar leidt ook tot een niet te onderschatten uitgave, met name door de behandeling van de vrijstellingsdossiers.

Deze bijdrage zorgt bovendien voor een onaanvaardbare discriminatie tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke instellingen of tussen instellingen met verschillende quota van gewetensbezwaarden.

Dit amendement wordt verworpen met 13 tegen 2 stemmen.

dont certains qui, dans un passé pourtant proche, dénigraient le service civil et les objecteurs de conscience, il n'est plus opportun de maintenir une disposition qui décourage les organismes à employer des objecteurs.

Cet amendement est rejeté par 15 voix contre 2.

L'article 1er du projet est adopté par 13 voix contre 2 et 2 abstentions.

Article 2

L'amendement suivant, avec la même justification que l'amendement à l'article 1er, est déposé:

« *Remplacer cet article par la disposition suivante:*

« *A l'article 19, alinéa 1er, des mêmes lois, les mots «dépassera de quatre mois» sont remplacés par les mots «dépassera d'un mois» et, in fine, les mots «s'il assume une des tâches... à l'article 21, § 1er, 1° b» sont supprimés.»*

Cet amendement est rejeté par 15 voix contre 2.

L'article 2 du projet est adopté par 13 voix contre 2 et 2 abstentions.

Un amendement est déposé vis à:

« *Insérer un article 2bis (nouveau), libellé comme suit:*

« *Article 2bis. — Les §§ 7 et 8 de l'article 21 des mêmes lois sont abrogés.* »

Justification

Cet amendement vise à abroger la contribution imposée aux organismes employeurs.

En 1993, la réduction de la durée du service civil devrait permettre un allégement des coûts d'environ 30 millions, voire plus si l'on modifie, ce qui est l'intention du ministre, le mode de calcul de cette durée. La contribution des organismes rapporterait environ 18 millions, mais entraîne une dépense administrative non négligeable par, notamment, le traitement des dossiers de dispense.

Cette contribution crée en outre des discriminations inacceptables entre organismes de droit public et privé, ou entre organismes ayant des quotas d'objecteurs différents.

Cet amendement est rejeté par 13 voix contre 2.

Artikelen 3 en 4

De artikelen 3 en 4 van het ontwerp van wet worden aangenomen met 13 tegen 2 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Het ontwerp van wet in zijn geheel wordt aangenomen met 11 tegen 2 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Bijgevolg verliest het bijgevoegde voorstel van wet [Gedr. St. Senaat 472-1 (B.Z. 1991-1992)], zijn be-staansreden.

Vertrouwen wordt geschenken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De Rapporteur,
Henri MOUTON.

De Voorzitter,
Jean PEDE.

Articles 3 et 4

Les articles 3 et 4 du projet de loi sont adoptés par 13 voix contre 2 et 2 abstentions.

Le projet de loi dans son ensemble est adopté par 11 voix contre 2 et 2 abstentions.

En conséquence, la proposition de loi jointe [Doc. Sénat 472-1 (S.E. 1991-1992)] devient sans objet.

Confiance a été faite au rapporteur pour la rédac-tion du présent rapport.

Le Rapporteur,
Henri MOUTON.

Le Président,
Jean PEDE.